आकाशे लक्ष्यं बध्वा रावणसभायां गत्वा राजानमूचे ॥ रे राक्षसाः कथयत
कोसौ रावणाख्यो रत्नेरवींदुकुलपारप्यहस्तन स्वः॥ त्रैलोक्यदीपनकरत्रिशि
खाकराले यो राममार्गणदहने भवितापतंगः॥४॥ रावणः सामन्यरूपोऽसौपि
त्वं कपीवावगच्छसि पुरा यो हि लांगूलतो बद्धा नभेन पनहंन सकथं
मिथ्यावदनः पुरः॥ किं लंकापुरदीपनं तव सुतः स्तनाहतोऽक्षोऽधि त्वत्को
कोपभयपत्र पापरवशास्तूष्णी भव रावणः॥५॥ रावणः॥ कस्त्वं वानर रामरा
जभवने खेलार्थसंवाहको यातः कुत्र पुराहँ गतः सहनुमान्निर्दग्धलंकापुरः॥
अंगदः साक्षेपं॥ बद्धो राक्षससूनुना निबहुशः संताडितस्तर्ज्जितः सव्रीडार्ति
पराभवो वनमृगः कुत्रेति न ज्ञायते॥६॥ योयुष्माकसदीदलत्पुरीमदं यो दीदल
त्काननं योऽक्षं वीरसमीमरर्द्धद्धरिदर्शयो बीभरद्राक्षसैः॥ सोस्माकं कटकेक

२

सोपि च कोन येस्ति किमसुं को वेत्ति शारवानृगं ॥ आस्तयापि नवापि विरक्त
निरहोनो होभरुतानीदृशाः पर्य्यंकनिजवालकेलिकृतये बद्धोसि येना परि
॥१९॥ अंगदः ॥ भो दशानन रणवकः समनरद्दुर्लंघ्यमंभोनिधिं दुर्भ
॥ विवेशो दत्तनिवहान्तुं पिच्चलं कां पुरीं ॥ छित्वा तद्वनरक्षिणो जनकजां
दृष्ट्वानुभं ध्वावने हत्वास्तं प्रदह्य पुरीं स च गतो रामः कथं कर्ण्यते ॥ २०॥ मैरा
वणः समाक्षिपन्ति ॥ भग्नं भग्नमुमापतेरजगवं बालीक्षतश्चौः सुक्षत्रः स्तालाः
सप्त हता हताश्च जलधिर्बद्धश्च बद्धश्च सः ॥ आः किं तेन न सशैलसागरधराधारोर
गेंद्रो गदं ॥ साद्रिं रुद्रमुदस्यतो निजभुजानू जानात्यसौ रावणः ॥ २१॥ अंगदः सा
टोपं स्वामिभक्तिमभिनीय ॥ कृत्वा कस्मागतं त्वां कपिकुलतिलको वालिनामा व
लीयान् भ्रान्तः सप्ताब्धितीरेष्वणमिव चरितं ध्यानसंध्यार्चनं च ॥ वाणे नैकेन येन
नाहत इति पतितो वानरवीडपैवेस्त्का सोपि प्रगर्वं घुमणिसुतपरं मुंचतं केश

२

यत्संदेशहरेणमारुतसुतेनानातारिवारांनिधिःक्षिप्रंगोःपदवन्निजालयइवप्रावे
शिलंकापुरी॥सीतादर्शिसमभ्यभाषिवचनंचाभंजिरक्षःपतेःसैन्यंभूर्यवधि
ध्यदाहिचपुरीरामःकथंकथ्यते॥१४॥रावणःसक्रोधं॥कुतोहंतारण्यकेनकन्हग
मात्रंत्रणचरंकुतोवृक्षाद्वृक्षप्लवननिपुणोवालिनिहतः॥कुतोवन्हिज्वालाजटि
लशरसंधानतुद्दढस्त्वहंमुद्वेयोगीगगनमतितिष्ठेद्रविजयी॥१५॥अंगदःसम
दं॥संधोवाविग्रहेवापिमयिदूतेदशानने॥अक्षतोवाक्षतोवापिक्षितिपीठेलुठि
ष्यसि॥१६॥अवेहिमांरावणरामदूतंबाणायदीयाखरदूषणानां॥भुक्त्वानुषाता
टी:५ इवशोणितंनांभःपास्यंतितेकंठघ[illegible]सरंध्रैः॥१७॥रावणअतिधर्षणामर्षेनूर्धि
नःरेरेवानराधमकटुप्रलापिन्॥मत्सुःपादांतेमत्स्यस्तपतिदिनकरोमंदमंदंममा
ग्रेस्पष्टेतेलोकपालामममभयचकिताःपादरेणुंवहंतु॥दृष्टातंचेंद्रहासंस्रवति स्वङ्गं२
सुरवधूपन्नगीनांचगर्भोनिर्लज्जोतापसोक्षैकथमिहभवतोवानरान्मेलयिष्ये॥
१८॥अंगदःस्तत्क्षणाविःकृतक्रोधःकंपमानःपाणितलेनभूतलंताडयित्वादोःसं

३

भास्फालकेलिं नाटयति॥ रेरे राक्षसवंशध्वान्तसमरे नाराचचक्राहतं रामो तुंगपतंग
चापयुगले तेजोभिराडंबरे॥ मन्ये सेर्ष्यमिदं त्वदीयमखिलं भूमंडले पातितं ग्रध्रैराः
लुठितं शिवाकवलितं काकैः क्षतं यास्यति॥१९॥ रावणः सप्रपंचं॥ रेरे शाखामृगस्या
महं धर्मशीलतया कटुप्रलापिनमपि न हन्मि॥ अंगदः॥ यथोक्तं वादी दूतः स्यान्न सव
ध्यो महीभुजा॥ क्रूरस्तदीयकोपेन केचिद्रूपमर्हति॥२०॥ अंगदः सर्वं दग्धं॥ परदा
रापहरणे न श्रुतावो दशानन॥ दृष्टा दूतपरित्राणे धोधोस्येव धर्मशीलता॥२१॥ राव
णः सगर्वं॥ इंद्रं माल्यकरं सहस्रकिरणं द्वारि प्रतीहारकं चंद्रं छत्रधरं समीरवरुणौ
संमार्जयंतौ गृहान्॥ पाचक्ये परिनिष्ठितं हुतवहं किं मद्गृहे नेक्षसे रक्षो भक्ष्यम
नुष्यमात्रवपुषं नं राघवं स्तौषि किं॥२२॥ अंगदो विहस्य॥ रेरे रावण हीनदीनकुमते
रामो ऽपि किं मानुषः किं गंगापि नदी गजः सुरगजोप्युच्चैःश्रवाः किं हयः॥ किं रंभाप्य
बला कलेनं किमु युगं कामोऽनुधन्वी नु किं त्रैलोक्यप्रकटप्रतापविभवः किं रेहनूमा
न्कपिः॥२३॥ रावणः सरोषं॥ कस्त्वं कस्यासि पुत्रः क्षेपुनरिह गतः केश्यमर्त्यैः किमर्थं
विस्पष्टं इष्टपानां विजयिनमपि मां मन्यसे त्वं तृणाय॥ अहं हो पौलस्त्यस्सूनो तव

६

बलमथनस्यांगदोहं सुवेलात्प्राप्तो सो रामदूतो विसृज जडमते जानकीं वा शिरो वा ॥२४
रावणः ॥ धिग्धिग्गंगरमानेन येनते निहतः पिता ॥ निर्मीनां वीरवृत्तिस्तेन तस्य दूतेन त्व
मागतः ॥२५॥ अंगदः ॥ पुत्रस्तेनतु रामेण येन मे निहतः पिता ॥ त्रैलोक्ये शास्ति ह्येसाप
वर्त्तनेस्स दुरासनो ॥२६॥ रावणः ॥ किं कार्य्यं वद राघवस्य तव किं बद्धः किमंभोनिधिः
क्रीडार्थं कपिपोतकैः रतरलैर्जानासि सो मानहि ॥ लंकानाकनिकायवैरवसतिः के
वेत्ति वेत्सेवहं कोलंकाधिपतिर्विभीषण इति प्रख्यातकीर्त्तिर्भुवि ॥२७॥ रावणः ॥ ब
द्धः सेतुर्य्यदि जलनिधौ वानरैस्तावता किं वाल्मीकाः क्षितिधरनिभाः किं क्रियंते पि
पीलैः ॥ दृष्टास्ते कापदि च कपिनां स स्वभावः किलाग्नेः शौर्य्यश्वर्य्यं निजभुजजये
के कृतं रामनाम्ना ॥२८॥ अंगदः ॥ रामो नाम स एव येन भगिनी नासावसापंकिलः
खङ्गस्ते खरदूषणत्रिशिरसां धौतः शिरःश्रोणितैः ॥ यद्बालो निजनिर्जितांतवडुवपुषः सं
मूर्छितस्य ध्रुवं प्राणं दर्प्यमिव स्वसुविलुंटितं रामः कथं विस्मृतः ॥२९॥ रावणः ॥
परिमितमहिमानं क्षुद्रमेनं समुद्रं क्षितिधरघटनाभिः कोपमुत्तीर्य्य गर्वः ॥ अकुलि
तमहिमानः संति दुःप्रापपारा दशवदनभुजास्ते विंशतिः सिंधुनाथाः ॥३०॥ अंगदः

रेरे रावण रावणाः कति बहूने नाच्चयं श्रुश्रुमः प्रागेकं किल कार्त्तवीर्य्येन्द्र पनेन्द्रौ द्वंद्व
पिंडीकृतं ॥२॥ एकं नर्तनेन दूधितान्नकवलं दैसें द्रदासीजनेरन्यं वकुमपि त्रपामहमि
ति हंतेन खु को न्योथवा ॥२१॥ रावणः ॥ भ्राता मे कुंभकर्णः सकलरिपुबलव्रातसंहार
मूर्तिः पुत्रो मे मेघनादः प्रहसितवदनो येन वज्री सुरेंद्रः ॥ खड्गो मे चंद्रहासो रणमुख
चपलो राक्षसा मे सहायाः सोहं वै देवशत्रुस्त्रिभुवनविजयी रावणो नाम राजा ॥२२॥
स्यानं नाम कपींद्र हे हयपतीन स्यावेगा दौतरस्या मां नो दशकंधरस्य महती स्कंध
प्रतिष्ठा पुनः ॥ सद्यः पाटितस्कंधकीकसकणाकीर्णोपदंशस्थलीं स्वेनेभाजिनप
ल्लवेन सटिनि प्रास्फोट पर्द्दूर्जटिः ॥२३॥ रावणः ॥ सर्वैश्वर्य्यस्य समं समेत्य कठिनां वक्ष
स्थलीं संपुगे निर्भग्नमुखमैवदंतमुशले ऐरावतस्योन्नतैः ॥ हेलोत्क्षिप्तमहीध्र
कंपजनितत्रासांगनालिंगनप्राप्तानंद हरप्रसादमुदितस्त्रिस्वसः समेन्यो रिपुः ॥२४॥
अंगदः ॥ रेरे रावण शंभुशैलमथनप्रख्यातवीर्य्यः कथं ॥ एमं यो द्रुमिह छसी दमरिव
लं चेत्तत्र युक्तं तव ॥ रामस्तिष्ठतु लक्ष्मणेन धनुषा रे पाहृतालंधितान च्चारेण च
लंघितो जलनिधिर्दग्धा हतो क्षः पुरी ॥२५॥ रावणः ॥ यन्मां स्वं वदसि प्रचूर्णितवलं

४

हेमाद्रेदैत्येश्वरानुरोधस्यापथवा हिरण्यकशिपोर्भेस्यांगदस्यांगदः॥ अन्येषाममरद्वि
षां बलकथा महाहुसारदलैः रामस्वेंद्रपुहर्षिप्रयापहरणे संधिंविधनेक थं॥२४॥ अंगदः।
शिरोभिर्भा देवीशिव स्वनन्ते रास्यतिपुनः प्रबंधं परस्याब्धेः सरस इव केलासस्सुभट॥ हि
तं नु ब्रूमस्त्वां ममजनकदोर्दंडविजयस्फुरत्कीर्तिस्तंभः स्वजकमलवंधोः कुलवधूं॥२५॥ के
स्त्वं वालितनूजः वीर रघुपते दूतः स वालीतिकः कोवा वानर राघवः समुचितं नः स वालिनो वि
स्मृतिः॥ त्वां वध्वा चतुरंबुराशि युरयदिभ्राम मुहूर्तेन यः संध्यामर्चयति स्म निस्त्रप कथं ता
तः स्त्वपा विस्मृतः॥२६॥ रावणः॥ शूराः श्रोत्रपथेषु नः कति कति प्राचः परं चाक्रे रनेषामेव वि
लं ध्यसाम्यशरणं जागर्ति लंकाभटः॥ यद्दोर्मंडलगाढपीडनवशाग्नि ष्पंदरंध्रध्रुताः शंका
मंकुरयंति शंकरगिरेरध्यापि धातुद्रवाः॥२६॥ किंभूतेषु चैतेषु भूर्द्धसु जवादग्रेः स्फुटिताब
हव्याकीर्णेषु खरिवलेषु देवलिखितं दृष्ट्वापि रामायणं॥ चित्ते नास्खलिते नयस्तदधिकेवे
ह्राणमप्रीणयन्नतस्मेकप्रथमाथमानिषु महावीराय संभाव्यते॥२७॥ वीरो सौ किमु वर्ण्यते
दशमुखः छिन्नैः शिरोभिः स्वयं यः पूजार्थसमुत्सको घटयितुं देवस्य खट्वांगिनः॥ सूत्रार्थेह

५

रकंठस्तत्र भुजगव्याकर्षयोजोद्यतः साटोपं प्रभवेक्षितेस्तः कुरिभिः स्थित्वांतरे वारितः ॥४२॥ अ
त्रांतरे प्रविश्य प्रतीहारः ॥ वत्सनन्दयनेऽशनेषसमयस्तूक्ष्मीं वहिःस्थीयतां स्वल्पं जस्य वहस्यते
जउमतेनेषासभावज्रिण ॥ स्तोत्रं संहरनारदस्तुतिकथालापेरलंतु वरुः सीतारत्नकभल्लुभिन्नो हृ
दफस्वस्योनरलंकेश्वरः ॥४३॥ अंगदः क्रोधेनाट्यतेऽस्फूर्जद्दिव्यास्त्रवाहुव्यतिकरविगलत्कंध
रैः से शिरोभिर्देवो रामः करिष्यस्युचितवलिमयं भूतसंघातशंसी ॥ हत्वा किं नांगद स्वामनिप
रूपरूपातातकक्षावशिष्टः प्रोद्धृत्योद्धृत्य पादं प्रहतबहुशिरः कंदुकैः क्रीडितोऽस्मि ॥४४॥ अस्तिम
स्यस्तिमिनोमशतयोजनविस्तरः ॥ तिमिंगिलगिलोऽप्यस्ति तद्गिलोऽप्यस्ति राघवः ॥४५॥ मूर्द्धा
मुद्धृत्य कृत्ताविरलगलगलद्रक्तसंभृतधाराधौतेशांघ्रिप्रसादोपनतजयजगज्जीतमिथ्याम
हिम्नां गकेलासोल्लासनेषड्व्यतिकरपिशुनो सर्पिदर्पोद्धुराणां दोष्णां चेषामिदं तत्फलम
हनगरीरक्षणे यत्प्रयासः ॥४६॥ सीतां मुंच भजस्व रामचरणौ राज्यं चिराद्भुज्यतां देवाः संतु हविर्भुजः
परिभवं मा पा॰तुलं कापुरी ॥ नो चेद्वानरवाहिनीपतिमहाचंचच्चपेटोन्नतैस्तन्नमुष्टिभिरंगतैर
नैऋगतस्त्वं तत्फलं लप्स्यते ॥४७॥ मरुत्वद्दंभोलिक्षणघटितघोरस्थवधुनानिसर्गोदग्रेण प्रसभमुं
रसापीतगगनः ॥ श्रियं देवद्रीचीं निजभुजवनोद्दामकरिणीमयं कुर्वन्वीरः स्मरसि कथमासीद्

५

10

शमुखः॥४७॥ आस्कंध्यादपि कंठकांडविपिने न्नाकू चंद्रहासासिनो छित्तुं प्रक्रमितेन मे यदखिलं
न्ति श्रुयच्छिरःसं ततो॥ अस्मेरंगलितो भुगजद्रवे बो भग्न भुवाय पद्भु वेल्केषिकमपि स्वयं स
भगवान्स्तन्मे प्रमाणं शिवः॥४८॥ येहं पूर्विकया प्रहारसभजन्मां छिंधि छिंधि मां छिंधि मां छिंधी
सुन्निपराः पुरारि पुरतो लंकापते मौलिपः॥ ते मे मौपमिताः पुनर्भवमवानालोक्यमे द्रौः
प्रानूयाचिष्यंत इमे हि नोबय भिति [illegible] शीसाद्दहासंब्यधुः॥४९
मूले पंचननस्थ नुच्छयामिति स्वक्तन्निवेशैः शिरः पुष्पैरन्यतमावलोकनभिति रूच्छोति
नेरर्चितेन॥ हस्तस्पर्शवशेन मूर्द्धदशमं मूर्द्धिनमालोकयन्नूशंभोरद्भुतसाहसेकरसिक
केनैस्तुतो रावणः॥५०॥ लंकेंद्र समधीरवीरपदवीरम्यो न रम्यो गिरिस्तस्मिन्नुद्धृति चंद्र
हासशकलान्मौलीन्पुरारेः पुरः॥ भीत्यामं द्दशिरखो दयोपि दहनस्तैरेवतत्क्षणं प्राणापे
क्ष्यद्दिक्षयानतुतनुश्वासानिलैर्दीपितः॥५१॥ अंगदस्तावहं॥ आस्तां मस्तकहोमवि
क्रमकथापोलस्त्यविस्तारिणी देहं किं न निपातयंति दहने वैधव्यभीताः स्त्रियः॥ कै
लासोद्धरणेन भारवहनप्रौढिस्त्वयाविः कृता नूनं वर्णय किंच किंचिदपरं पस्तोरूप

स्यास्पदं॥ बाणोयंमनुनाटकाख्यसरसिस्नानःस्वसुर्नासिकाप्राणायामपरःखरत्रिशि
रःसाहस्राशिरंस्याहतिं॥ मारीचं च बलिं विध्याप च पुनस्त्वाचम्य वारांनिधिं भोक्तुं राव
णमामिषं त्वपतते भोदीयतांमेथिलीं॥ ५२॥ दोर्दंडाहतपौत्रमिश्रुरमबधास्मि पुलस्त्यो
मुनिस्त्वत्काह्नवनमच्छिन्नलरक्षनायोराजवीजांतकः॥ शौर्यं शौर्यरसांबुधे रघुपते
ग्रासोपिनासीज्जलं नत्तेजोवडवानलस्यकिमसौलंकापतेःपर्वतं॥ ५३॥ रेरेराक्षसरा
ज मुंच सहसादेवीमिमांमैथिलीं मिथ्याकिंनिजपौरुषस्य घटनाप्रागल्भ्यमभ्यस्यति॥
स्वनांपश्यसि किं न किन्नरगणैरुद्गीतदोर्विक्रमां सेनां वानरभर्तुरुद्भटभुजस्तंभाग्रभी
मां पुरः॥ ५५॥ इति लंकाभटमुक्तैर्वाक्यैरधिक्षिप्य लंकामातंकपन्नं गदो निष्क्रांतः

इति श्रीहनुमद्विरचिते महानाटके दूतांगदो नामाष्टमोंकः॥ ८॥ श्रीशुभमस्तु॥ श्री

नागानामयुतं १०००० तुरंगनियुतं १०००००० सार्द्धरथीनांशतं १५० पत्तीनां दशकोटयो नि
पतने १००००००००न्त्रसत्केवंधोरणे॥ एवं कोटिकवंधनर्तनविधौ खेलाचलत्खेचरः
तेषां कोटिनिपातने रघुपते कोदंडघंटारवः॥ १॥

६